

Παράγοντες που επηρεάζουν τη γονεϊκή επιλογή σχολείου

Σκλήρη Παναγιώτα

Εκπαιδευτικός ΠΕ11, MSc, Διευθύντρια 2^{ου} ΓΕΛ Ναυπλίου
pennyskliri@gmail.com

Περίληψη

Η παγκοσμιοποίηση και οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές επιτάσσουν μεταρρυθμίσεις ώστε να ανταποκριθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα στις σύγχρονες απαιτήσεις. Η ελεύθερη γονεϊκή επιλογή σχολείου αποτελεί μέτρο αυτών των πολιτικών και σημαίνει ότι οι γονείς μπορούν να διαλέξουν το σχολείο που επιθυμούν να φοιτήσουν τα παιδιά τους ανεξάρτητα από την χωροταξική κατανομή που ορίζει η νομοθεσία. Ως νεοφιλελεύθερη ιδεολογία θεωρείται ότι συνδέει το χώρο της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Η παρούσα ποσοτική έρευνα διερευνά τα κριτήρια με τα οποία οι γονείς επιλέγουν το δημοτικό σχολείο φοίτησης των παιδιών τους και αν τα κριτήρια επιλογής σχετίζονται με το μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο των γονέων. Πενήντα(50) γονείς των οποίων τα παιδιά φοιτούν στο δημοτικό σχολείο ανταποκρίθηκαν στην έρευνα μέσω της βολικής δειγματοληψίας και απάντησαν στις 24 ερωτήσεις ερωτηματολογίου που σχεδιάστηκε και διαμοιράστηκε ηλεκτρονικά. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η απόσταση του σχολείου από το σπίτι του γονέα/παππούδων και η καλή φήμη/ποιότητα της σχολικής μονάδας είναι τα δύο βασικά κριτήρια γονεϊκής επιλογής του σχολείου. Η συσχέτιση μεταξύ των δύο βασικών κριτηρίων επιλογής και του οικονομικού και μορφωτικού επιπέδου των γονέων δεν ήταν στατιστικά σημαντική.

Λέξεις κλειδιά: γονεϊκή επιλογή σχολείου, φήμη, δημόσιο σχολείο

Εισαγωγή

Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν σημειωθεί σημαντικές και ραγδαίες αλλαγές σε πολιτικό, κοινωνικοοικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο στις οποίες αποτυπώνονται πολύ συχνά οι επιδράσεις της παγκοσμιοποίησης και των νεοφιλελεύθερων πολιτικών. Η εκπαίδευση είναι ένα από τα πεδία που επηρεάστηκε σημαντικά από τις αλλαγές αυτές, καθώς μετά τη βιομηχανική επανάσταση άλλαξε προσανατολισμό, συνδέθηκε με την αστική τάξη και λειτούργησε ως μηχανισμός κοινωνικής κινητικότητας και ανόδου. Στη νεοφιλελεύθερη συλλογιστική αποτελεί έννοια στενά συνδεδεμένη με την αγορά εργασίας που έχει ως στόχο την παροχή όλο και υψηλότερης ποιότητας εκπαίδευσης για τη δημιουργία ενός προσωπικού καλύτερα καταρτισμένου και περισσότερο αποδοτικού. Μέσω της εκπαίδευσης, σε μια αγορά εργασίας που λειτουργεί με νεοφιλελεύθερους όρους, επιτυγχάνονται αποτελεσματικότερα οι οικονομικοί-στρατηγικοί στόχοι των κρατών (Ball&Yoodell, 2008) και γίνεται εφικτή η αλλαγή της οικονομικής/κοινωνικής θέσης που σηματοδοτεί για τα άτομα καλύτερο βιοτικό επίπεδο, ευημερία και ευζωία.

Η γονεϊκή επιλογή σχολείου αποτελεί ένα παράδειγμα των ανωτέρω πολιτικών στην εκπαίδευση και φαίνεται να απασχολεί έντονα την ακαδημαϊκή κοινότητα. Η εισαγωγή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών στην εκπαιδευτική διαδικασία σημαίνει ότι η εκπαίδευση υπόκεινται στους κανόνες της ελεύθερης αγοράς με αποτέλεσμα να αποτελεί 'προϊόν' προς πώληση στους πελάτες-γονείς. Στο πλαίσιο αυτό τα σχολεία επιδίδονται σε έναν συνεχή ανταγωνισμό και αγώνα για την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων και άριστων μαθητών (Ball & Yoodell, 2008; Marshall, 2017), ενώ οι γονείς προχωρούν σε έρευνα αγοράς για να αποφασίσουν για το 'καλύτερο' σχολείο που θα φοιτήσουν τα παιδιά τους. Η εκπαίδευση δεν λογίζεται ως δημόσιο αγαθό αλλά μεταβαίνει στη σφαίρα της ατομικής ευθύνης και επιλογής. Οι σχεδιαστές των εκπαιδευτικών πολιτικών θεωρούν ότι με τον τρόπο αυτό είναι εφικτή η ποιοτική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών και η βελτίωση των σχολείων. Ωστόσο, από την αρχή διαφάνηκε ότι το βασικό ζητούμενο, η ποιοτική ακαδημαϊκή εκπαίδευση και τα υψηλά μαθητικά επιτεύγματα, ήταν στόχοι δύσκολα επιτεύξιμοι (Jacott &

Maldonado, 2006). Ο καθοριστικός παράγοντας των μαθητικών επιδόσεων παραμένει αναμφίβολα το πολιτισμικό και κοινωνικό οικογενειακό κεφάλαιο. Σύμφωνα με τους Ball και Youdell (2008), η εκπαίδευση δεν έχει καταφέρει να λειτουργήσει ως πραγματική «ελεύθερη αγορά» γιατί το κράτος είναι αυτό που διαμορφώνει τελικά το πλαίσιο του ανταγωνισμού των σχολικών μονάδων, ενώ ο ανταγωνισμός των σχολείων, όχι μόνο δεν βελτίωσε την ποιότητα της εκπαίδευσης, αλλά οδήγησε σε αντιπαιδαγωγικές και αντισυναδελφικές πρακτικές. Η γονεϊκή επιλογή σχολείου δεν φαίνεται να δικαιώσει τελικά τους υποστηρικτές της αναφορικά με την άμβλυση των ανισοτήτων. Αντίθετα διαπιστώθηκε ότι λειτουργεί ως μηχανισμός αναπαραγωγής τους συνέπεια των πολιτικών που οδήγησαν στη μετατροπή της εκπαίδευσης από δημόσιο σε ιδιωτικό αγαθό (Ball & Youdell, 2008).

Η εφαρμογή της ανωτέρω πολιτικής γεννά έντονους προβληματισμούς και έχει δώσει το έναυσμα για την εκπόνηση ερευνών καθώς: α) η εκπαίδευση αποτελεί χώρο άσκησης και εφαρμογής πολιτικών για την άμβλυση των ανισοτήτων και την καταπολέμηση των διακρίσεων, β) η εκπαιδευτική διαδικασία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την κοινωνική κινητικότητα, την εργασία, την ευημερία και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, γ) η επιλογή σχολείων από τους γονείς είναι εργαλείο 'άτυπης' αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και των δημόσιων σχολικών μονάδων οι οποίες πρέπει να στηριχθούν κρατικά και δ) η παγκοσμιοποίηση και οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές διαμορφώνουν εκπαιδευτικά συστήματα (αναλυτικά προγράμματα, προσλήψεις προσωπικού, κτλ) με όρους ιδιωτικών επενδύσεων και σύνθετης αγοράς ώστε να ανταποκριθούν στο διεθνή ανταγωνισμό.

Η γονεϊκή επιλογή σχολείου στην Ελλάδα δεν είναι θεσμοθετημένη. Ωστόσο αποτελεί συνήθη 'άτυπη' πρακτική ενός μεγάλου μέρους του αστικού πληθυσμού, η οποία τα χρόνια της οικονομικής ύφεσης έχει αυξηθεί (Τσακίρη, 2018).

Θεωρητικό πλαίσιο

Ο όρος γονεϊκή επιλογή σχολείου εμφανίζεται για πρώτη φορά το 1955 από τον οικονομολόγο Friedman, ο οποίος υποστήριξε την εισαγωγή ενός μοντέλου της αγοράς στη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος. Για τον Friedman, η εκπαίδευση μπορεί να ειδωθεί ως ένα προϊόν, ενώ οι γονείς-πελάτες μπορούν να επιλέγουν εκείνο το προϊόν (σχολείο) που καλύπτει καλύτερα τις ανάγκες τους. Η οικονομική και εκπαιδευτική ελευθερία που παρέχει το μοντέλο της αγοράς συμβάλλει στη ποιοτική βελτίωση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών (Schoenig, 2013). Οι υποστηρικτές της ορθολογικής θεωρίας προτείνουν στους γονείς, κατά την επιλογή σχολείου, να λαμβάνουν υπόψη τους τη μέγιστη χρησιμότητα που μπορεί να προκύψει για τα παιδιά τους από την ανάλυση της σχέσης κόστους-οφέλους, τη δυνατότητα της αποτελεσματικής σχολικής εμπλοκής τους και την πιθανότητα επιτυχίας των επιλογών τους (Bosetti, 2004). Η εισαγωγή των κανόνων της αγοράς στην εκπαίδευση δημιουργεί σχολεία τα οποία ανταγωνίζονται μεταξύ τους προσπαθώντας να ικανοποιήσουν τις ποικίλες και διαφορετικές απαιτήσεις των οικογενειών. Ο ανταγωνισμός ωστόσο δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις. Αντίθετα οδηγεί σε υψηλότερα ποιοτικά εκπαιδευτικά αποτελέσματα (Marshall, 2017) που μεταφράζονται σε καλύτερες θέσεις εργασίας, υψηλότερα εισοδήματα και κοινωνική άνοδο. Στις σύγχρονες νεοφιλελεύθερες δημοκρατίες η εκπαίδευση είναι αναπόσπαστο μέρος της ανατροφής των παιδιών. Για το λόγο αυτό οι γονείς έχουν το δικαίωμα να επιλέγουν το σχολείο που θα φοιτήσουν τα παιδιά τους όπως έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν τον τρόπο που θα τα μεγαλώσουν σύμφωνα με τα πιστεύω και τις αξίες τους (Levin, οπ.αναφ. στη Bosetti, 2004). Όπως αναφέρουν οι Θεριανός και Φωτόπουλος (2011), η γονεϊκή επιλογή σχολείου στη νεοφιλελεύθερη αντίληψη δίνει τη δυνατότητα σε παιδιά οικογενειών με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο να μετακινηθούν σε ένα καλύτερο δημόσιο σχολείο για να μετέχουν σε μια ποιοτικότερη διδασκαλία και περισσότερες ευκαιρίες. Υπέρμαχοι αυτής της πολιτικής στη δεκαετία του 1980 οι R. Reagan και M. Thatcher με την τελευταία να αναφέρει στα απομνημονεύματά της: «.....Με αυτό τον τρόπο, οι γονείς ψήφισαν ανάλογα με το σχολείο που επέλεξαν για το ποιο σχολείο είναι καλό. Το καλό σχολείο κέρδιζε μαθητές. Το κακό σχολείο θα έπρεπε ή να βελτιωθεί ή να κλείσει. Έτσι,

προχωρήσαμε σε μια δημόσια μορφή εκπαιδευτικού κουπονιού» (Thatcher, οπ.αναφ. στο Θεριανός & Φωτόπουλος, 2011).

Ωστόσο αρκετοί ερευνητές διατηρούν επιφυλάξεις αναφορικά με τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων ή την άμβλυνση των ανισοτήτων. Η καλύτερη εκπαίδευση και τα υψηλά μαθητικά αποτελέσματα δεν φαίνεται να επιβεβαιώνονται από την έρευνα των Jacott και Maldonado (2006). Οι Borghans, Golsteyn και Zölitz (2015) υποστηρίζουν ότι, αν η εκπαιδευτική ποιότητα δεν αποτελεί για τους περισσότερους γονείς το βασικό κριτήριο της επιλογής σχολείου, τότε είναι πιθανό τα σχολεία να υποβαθμίσουν την ποιότητα του προγράμματος ώστε να προσφέρουν άλλα προϊόντα που θα ικανοποιούν τους πελάτες τους. Εξάλλου η ποιότητα δεν εξαρτάται μόνο από τον 'πάροχο' αλλά κυρίως από τον δέκτη-μαθητή, τις ικανότητές του, τις γνώσεις του, το μορφωτικό οικογενειακό επίπεδο, την προσωπικότητά του (Θεριανός & Φωτόπουλος, 2011). Οι Θεριανός και Φωτόπουλος (2011), μελέτησαν διάφορες έρευνες που έγιναν κυρίως σε ΗΠΑ και Αγγλία αναφέροντας ότι: α) κατά τη μετακίνηση των παιδιών σε 'καλύτερα' σχολεία οι μαθητικές επιδόσεις δεν παρουσιάζουν σημαντική βελτίωση καθώς το μορφωτικό οικογενειακό κεφάλαιο συνεχίζει να είναι καθοριστικός παράγοντας, β) εξακολουθεί να υφίσταται το φαινόμενο «the frog pond effect» που παρατήρησε το 1966 ο Davis, δηλαδή μαθητές υψηλών επιδόσεων των λαϊκών στρωμάτων μετακινούμενοι σε καλύτερα σχολεία να χάνουν τα πρωτεία και γ) εξαιτίας του ανταγωνισμού μεταξύ των σχολικών μονάδων, εμφανίζονται συχνά φαινόμενα αντισυναδελφικών και αντιπαιδαγωγικών συμπεριφορών (αποβολή μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες για να διατηρήσουν τα σχολεία τη 'φήμη' τους ή δυσφήμιση των εκπαιδευτικών των 'αντίπαλων' σχολείων). Στην έρευνά τους οι Rohde et al. (2019), αναφέρουν ότι η γονεϊκή επιλογή δημιουργεί μηχανισμούς που αμβλύνουν τις κοινωνικές ανισότητες και ενισχύουν τις διακρίσεις καθώς οι γονείς των υψηλότερων κοινωνικοοικονομικά στρωμάτων διαθέτουν τις δεξιότητες ή τις κατάλληλες πληροφορίες για να επιλέξουν σχολεία. Επιπλέον, παρατηρείται ότι κατευθύνουν τα παιδιά τους προς σχολικά περιβάλλοντα που βρίσκονται παιδιά οικογενειών με αντίστοιχο κοινωνικό, οικονομικό ή πολιτιστικό υπόβαθρο. Η έρευνα των Ball και Youdell (2008) για τις μεταρρυθμίσεις στη Βρετανία κατέδειξε σημαντική αύξηση των κοινωνικών ανισοτήτων στην εκπαίδευση, ως συνέπεια των πολιτικών που οδήγησαν στη μετατροπή της από δημόσιο σε ιδιωτικό αγαθό.

Η έρευνα που διεξήγαγε η Bosetti (2004) στην Αλμπέρτα του Καναδά σε 29 δημοτικά σχολεία είχε σκοπό να εξετάσει τους λόγους που οι γονείς επιλέγουν σχολείο διερευνώντας το μείγμα λογικής, ενημέρωσης, αξιών και άλλων επιδράσεων που διαμορφώνουν την τελική τους επιλογή. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα δημόσια σχολεία, τα εναλλακτικά (καλλιτεχνικά, μουσικά κτλ) και τα θρησκευτικά ιδιωτικά επιλέγονται κυρίως από οικογένειες χαμηλών και μεσαίων εισοδημάτων ενώ τα ιδιωτικά κυρίως από οικογένειες υψηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου. Επίσης οι γονείς των μαθητών στα ιδιωτικά σχολεία είναι κάτοχοι πανεπιστημιακού πτυχίου (66%) ενώ στα εναλλακτικά σχολεία αν και οι γονείς έχουν το δεύτερο χαμηλότερο οικονομικό επίπεδο, εντούτοις είναι η δεύτερη πιο μορφωμένη ομάδα με το 43% να είναι απόφοιτοι πανεπιστημίου. Το αντίστοιχο ποσοστό στα δημόσια σχολεία είναι περίπου 30%. Οι λόγοι επιλογής σχετίζονται στα ιδιωτικά πρωτίστως με το μέγεθος της τάξης (60%) και ακολουθούν οι αξίες και τα πιστεύω, το στυλ διδασκαλίας, η ισχυρή εκπαιδευτική φήμη του σχολείου. Στα δημόσια ο σημαντικότερος παράγοντας επιλογής είναι η απόσταση σχολείου-κατοικίας (50%) και ακολουθεί η ισχυρή φήμη και οι εκπαιδευτικοί, ενώ στα εναλλακτικά υπερσχύει η ισχυρή φήμη (34%) και έπεται το στυλ διδασκαλίας και τα ειδικά προγράμματα. Όλες οι ομάδες έχουν ως κύριο στόχο την ακαδημαϊκή αριστεία των παιδιών τους και ακολούθως την πειθαρχία, την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και αυτοεκτίμησης.

Οι Chan και Yeung (2019) διερεύνησαν μέσα από το ιδιαίτερα ανταγωνιστικό εκπαιδευτικό σύστημα του Hong Kong τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία οι γονείς αποφασίζουν για την επιλογή δημοτικού σχολείου για τα παιδιά τους και αν τα κριτήρια αυτά

έχουν χαρακτήρα παιδοκεντρικό ή ακαδημαϊκοκεντρικό λαμβάνοντας υπόψη το οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο των γονέων. Οι απαντήσεις των 3378 γονέων οδήγησαν σε ομαδοποίηση των κριτηρίων και έδειξαν ότι τα πρότυπα γονεϊκής επιλογής είναι ένα σύμπλεγμα παραγόντων με παιδοκεντρικό (π.χ. ευτυχία παιδιού), ακαδημαϊκοκεντρικό (π.χ. σχολική φήμη) και πρακτικό (π.χ. απόσταση) χαρακτήρα, συχνά αλληλεπικαλυπτόμενων, ώστε να ανταποκρίνονται στο ασιατικό μοντέλο ανατροφής. Επιπλέον, οι γονείς με υψηλό οικονομικό και μορφωτικό υπόβαθρο διαμορφώνουν επιλογές με κριτήρια που έχουν κυρίως ακαδημαϊκοκεντρικό χαρακτήρα σε αντίθεση με ομολόγους τους χαμηλών προσόντων οι οποίοι αποδίδουν προτεραιότητα σε παιδοκεντρικά κριτήρια ενώ τις επιλογές των τελευταίων επηρεάζουν οικονομικοί και πρακτικοί παράγοντες.

Αντίστοιχες έρευνες (Borghans, Golsteyn & Zölitz, 2015; Burgess, Greaves, Vignoles & Wilson, 2009; Θεριανός και Φωτόπουλος, 2011; Rohde et al., 2019), έδειξαν ότι οι γονείς δεν επιλέγουν πάντα με ακαδημαϊκά κριτήρια ούτε μπορούν εύκολα να ξεχωρίσουν τα 'άνωτερα' σχολεία. Βασικό κριτήριο για όσους ανήκουν στα χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα είναι η απόσταση του σχολείου από το σπίτι ή την εργασία των γονέων. Όσοι γονείς ανήκουν στη μεσαία τάξη ή έχουν ένα υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο δίνουν μεγάλη σημασία στη φήμη του σχολείου και των εκπαιδευτικών όπως και στα μαθητικά αποτελέσματα. Ωστόσο τα τελευταία χρόνια, κυρίως στις οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες, διαπιστώνεται ότι όλο και περισσότεροι γονείς φροντίζουν από τη νηπιακή ακόμη ηλικία για την επιλογή του σχολείου που θα φοιτήσουν τα παιδιά τους ώστε να ανταπεξέλθουν στο διεθνή ανταγωνισμό της αγοράς εργασίας (Chan & Yeung, 2019).

Γίνεται λοιπόν φανερό από τα ανωτέρω ότι, η γονεϊκή επιλογή σχολείου δεν αποτελεί τον μονόδρομο για μια αποτελεσματική εκπαιδευτική πολιτική. Παρουσιάζει τόσο θετικά όσο και αρνητικά σημεία ενώ κατά την εφαρμογή της πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πλήθος παραγόντων. Σύμφωνα με τον Musset (2012), 82% των μαθητών υποχρεωτικής εκπαίδευσης των χωρών του ΟΟΣΑ φοιτούν σε δημόσια σχολεία και ένα λιγότερο από 10% σε ιδιωτικά που αποτελούν για δεκαετίες και τη σταθερά των ανώτερων κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων λόγω οικογενειακής παράδοσης και στρατηγικής. Στις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν τη δεκαετία του '90 σε πολλές χώρες όπως η Αγγλία, Ισπανία ή οι ΗΠΑ θεσμοθετήθηκε η γονεϊκή επιλογή σχολείου ενώ σε αρκετές, όπως η Ελλάδα, Τουρκία, Γαλλία κτλ οι γονείς δεν έχουν λόγο στη λήψη της απόφασης για το σχολείο φοίτησης των παιδιών τους (Musset, 2012). Στις τελευταίες, κυρίως αυτές που χαρακτηρίζονται ως αναπτυσσόμενες με συγκεντρωτικό και ανελαστικό εκπαιδευτικό σύστημα, παρατηρείται ότι η γονεϊκή επιλογή σχολείου εφαρμόζεται 'άτυπα' (Τσακίρη, 2018). Στην Ελλάδα για παράδειγμα, οι μαθητές φοιτούν σε σχολείο με βάση τη διεύθυνση κατοικίας τους. Αρκετοί γονείς όμως, με διάφορους έμμεσους τρόπους (επιλογή πειραματικών ή ιδιωτικών, αλλαγή διεύθυνσης κατοικίας), προσπαθούν να παρακάμψουν της επίσημη διαδικασία όταν το σχολείο της γειτονιάς δεν ικανοποιεί τις απαιτήσεις τους (Τσακίρη, 2018).

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να διερευνήσει τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία οι γονείς επιλέγουν το δημοτικό σχολείο φοίτησης των παιδιών τους καθώς και τη σχέση των κριτηρίων αυτών με παράγοντες που επιδρούν στην λήψη της απόφασής τους όπως το μορφωτικό και οικονομικοκοινωνικό επίπεδο. Για τις ανάγκες της έρευνας έχει επιλεγεί η ποσοτική προσέγγιση η οποία δίνει τη δυνατότητα προσέγγισης μεγάλου και αντιπροσωπευτικού μέρους του πληθυσμού, της συγκέντρωσης δεδομένων χωρίς ιδιαίτερο κόστος καθώς και της συσχέτισης και σύγκρισης δύο ή περισσότερων χαρακτηριστικών για μεγάλο αριθμό περιπτώσεων (Cohen, Manion, & Morrison, 2007).

Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και το σκοπό της έρευνας δημιουργήθηκαν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα τα οποία η μελέτη θα προσπαθήσει να απαντήσει:

- Ποια είναι τα κριτήρια που επιδρούν στην απόφαση των γονέων να επιλέξουν το σχολείο που θα φοιτήσουν τα παιδιά τους;

- Πως τα κριτήρια επιλογής σχετίζονται με το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας;
- Πως επιδρά το οικονομικό κεφάλαιο της οικογένειας στη επιλογή του σχολείου;

Μεθοδολογία

Η διεξαγωγή της έρευνας τον Μάιο 2020 συνέπεσε με την πανδημία του COVID-19 και για το λόγο αυτό για τις ανάγκες της έρευνας επιλέχθηκε η βολική δειγματοληψία που ανήκει στη μέθοδο δειγματοληψίας χωρίς πιθανότητα. Ως εκ τούτου, τα ευρήματα δεν μπορούν να γενικευτούν στον πληθυσμό. Το δείγμα αποτέλεσαν 50 γονείς, 37 γυναίκες και 13 άνδρες, των οποίων τα παιδιά κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της έρευνας φοιτούσαν στο δημοτικό σχολείο. Τα υποκείμενα της έρευνας συμπλήρωσαν ερωτηματολόγιο το οποίο σχεδιάστηκε με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία (Chan & Yeung, 2019). Προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν ασάφειες στη διατύπωση των ερωτήσεων ή δυσκολίες στην κατανόησή τους αλλά και για να αυξηθεί ο βαθμός εγκυρότητας και αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου έγινε πιλοτική εφαρμογή του (Cohen, Manion & Morrison, 2007) σε 5 γονείς (2 γυναίκες και 3 άνδρες). Στη συνέχεια διαμορφώθηκε κατάλληλα για να ανταποκρίνεται στα ερευνητικά ερωτήματα και τις υποθέσεις. Η χρήση της εφαρμογής Google forms βοήθησε ώστε να διαμοιραστεί μέσω emails, viber, facebook και messenger στους συμμετέχοντες. Αποτελείτο από 24 ερωτήσεις κλειστού τύπου: μία ερώτηση διχοτομικής κλίμακας, πέντε ερωτήσεις κλίμακας απλής επιλογής, μία ερώτηση κλίμακας απλής επιλογής η οποία συνδέεται με μία ερώτηση συνάφειας και δεκαέξι δηλώσεις σε πεντάβαθμη κλίμακα τύπου Likert με διαβαθμίσεις ανιούσας διάταξης από «Καθόλου» έως «Πάρα πολύ». Επίσης περιελάμβανε 3 ενότητες (δημογραφικά χαρακτηριστικά, πρακτικές και ακαδημαϊκές διαστάσεις).

Μέθοδοι ανάλυσης δεδομένων

Για την στατιστική ανάλυση (descriptive και inferential statistics) χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα IBM SPSS statistics v.23 και οι ακόλουθες στατιστικές τεχνικές:

α) Πίνακες συχνοτήτων (frequencies) απλής εισόδου για την περιγραφή (ακραίες τιμές, μέσοι όροι «means», τυπικές αποκλίσεις «std deviations», συχνότητα παρουσίασης) των ονομαστικών και διατακτικών μεταβλητών όπου κάθε μεταβλητή αναλύθηκε ξεχωριστά ώστε να διαπιστωθεί η κατανομή των απαντήσεων των υποκειμένων για όλες τις δηλώσεις. Για την ανάλυση της ερώτησης συνάφειας με πολλαπλές επιλογές ακολουθήσαμε την ανωτέρω τεχνική και κάθε πιθανή απάντηση θεωρήθηκε ως μία ξεχωριστή τιμή που μπορεί να πάρει η μεταβλητή

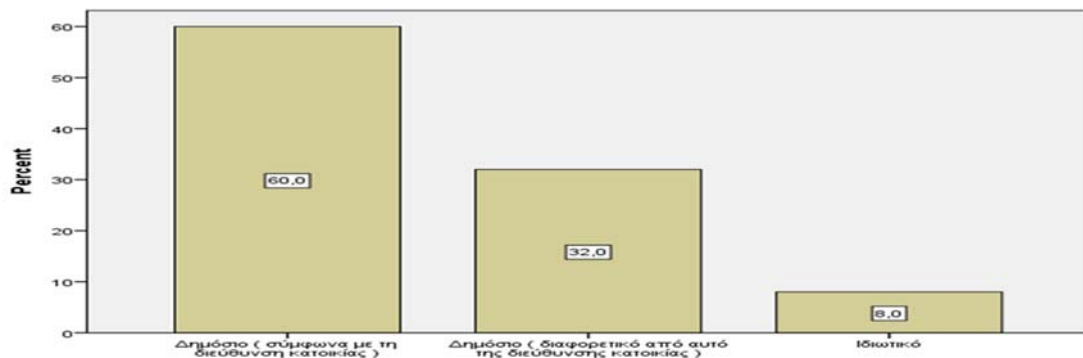
β) Έλεγχος ανεξαρτησίας με το Pearson Chi-Square Test. Η ταξινόμηση σε πίνακες συχνοτήτων διπλής εισόδου επιτρέπει τον έλεγχο της ανεξαρτησίας των μεταβλητών και των ερευνητικών υποθέσεων με το στατιστικό Pearson Chi-Square Test (έλεγχος χ^2). Η μέθοδος χ^2 χρησιμοποιείται γενικά για να εκτιμήσουμε αν δύο ή περισσότερες μεταβλητές οι οποίες αποτελούνται από δεδομένα συχνοτήτων διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Ο υπολογισμός του στατιστικού μέτρου Chi-Square μας δίνει και τη σημαντικότητά του p value. Ο έλεγχος γίνεται με τη σύγκριση ενός προκαθορισμένου επιπέδου σημαντικότητας ($\alpha=0,05$) με τη σημαντικότητα που προκύπτει από τον έλεγχο για να δούμε αν θα απορρίψουμε ή όχι την μηδενική υπόθεση (H_0). Αν $p < \alpha$ τότε απορρίπτεται η H_0 και δεχόμαστε την ύπαρξη σχέσης μεταξύ των μεταβλητών. Στην περίπτωση μας πραγματοποιήθηκε έλεγχος αν οι παράγοντες «Ετήσιο οικογενειακό εισόδημα» και «Σπουδές» των ερωτηθέντων γονέων οι οποίοι λογίζονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές επηρεάζουν τις απαντήσεις τους σε επίπεδο σημαντικότητας 5% αναφορικά με τα κριτήρια επιλογής δημοτικού σχολείου φοίτησης που ήταν η απόσταση από το σπίτι του γονέα/παππούδων και η καλή φήμη/ποιότητα του σχολείου.

Αποτελέσματα

Από τους 50 συμμετέχοντες στην έρευνα οι 37 ήταν γυναίκες (74%) και οι 13 άνδρες (26%) ενώ το 72% έγγαμοι. Περισσότερα από τα μισά άτομα έχουν ανώτατη πανεπιστημιακή

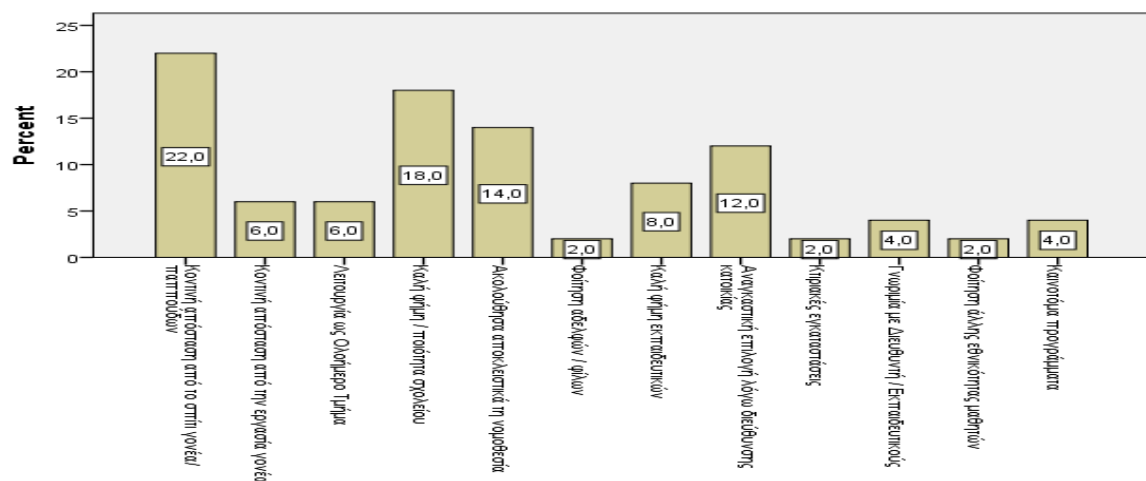
εκπαίδευση σε ποσοστό 60% (ΑΕΙ και κάτοχοι μεταπτυχιακού/διδακτορικού) ενώ το 50% είναι δημόσιοι υπάλληλοι. Το 80% του δείγματος ανήκει στα χαμηλά και μεσαία οικονομικά στρώματα καθώς το οικογενειακό του εισόδημα κυμαίνεται από 0 € έως 27.000€ και το 92% από τα άτομα που πήραν μέρος στην έρευνα έχουν 1 ή 2 παιδιά.

Στο Σχήμα 1, έχουμε τη δυνατότητα να αντλήσουμε πληροφορίες σχετικά με τον τύπο του σχολείου που φοιτούν τα παιδιά των 50 ερωτώμενων. Πιο συγκεκριμένα, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων (σε ποσοστό 92%) έχουν παιδιά που φοιτούν σε δημόσιο σχολείο, ενώ μόλις το 8% έχουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικό σχολείο. Από το 92% των ερωτώμενων που στέλνει το παιδί του σε δημόσιο σχολείο, το 60% το στέλνει σε δημόσιο σύμφωνα όμως με τη διεύθυνση κατοικίας τους ενώ το υπόλοιπο 32% από το δείγμα στέλνει τα παιδιά τους σε δημόσιο σχολείο που είναι διαφορετικό από αυτό της διεύθυνσης κατοικίας τους.

Σχήμα 1: Τύπος σχολείου φοίτησης

Οι συμμετέχοντες, αφού συμπλήρωσαν το σχολείο που φοιτά το παιδί τους, έπρεπε να αναφέρουν τους λόγους που επέλεξαν το συγκεκριμένο σχολείο. Συνολικά δόθηκαν 12 λόγοι επιλογής σχολείου και το δείγμα είχε τη δυνατότητα να επιλέξει έως τρεις. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα (Σχήμα2) οι τρεις βασικότεροι λόγοι για την επιλογή του σχολείου ήταν με την ακόλουθη σειρά οι εξής: α) Το σχολείο ήταν σε κοντινή απόσταση από το σπίτι του γονέα/παππούδων (ποσοστό 22%), β) Το σχολείο είχε καλή φήμη/ ποιότητα (ποσοστό 18%), γ) Οι γονείς ακολούθησαν αποκλειστικά τη νομοθεσία(ποσοστό 14%)

Σχήμα 2: Οι λόγοι σύμφωνα με τους οποίους οι γονείς επέλεξαν το σχολείο φοίτησης

Στην 2^η ενότητα ανιχνεύονται οι αντιλήψεις του δείγματος αναφορικά με τους πρακτικούς παράγοντες που θεωρούνται σημαντικοί και θα έπρεπε να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη στην περίπτωση που οι γονείς θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ελεύθερα το σχολείο φοίτησης των παιδιών τους. Τέθηκαν προς αξιολόγηση αρκετές σχετικές μεταβλητές όπως: η απόσταση του σχολείου από το σπίτι των γονέων, οι κτιριακές εγκαταστάσεις, κ.α. Στον Πίνακα 1 έχουμε τη δυνατότητα να πληροφορηθούμε για τους μέσους όρους και τις τυπικές αποκλίσεις αναφορικά με τις πρακτικές διαστάσεις της γονεϊκής επιλογής σχολείου. Από τα αποτελέσματα αντλούμε το συμπέρασμα πως οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι ο πιο σημαντικός παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει τις επιλογές τους είναι οι κτιριακές εγκαταστάσεις και ο τεχνολογικός εξοπλισμός του σχολείου (μ.ο. 3,88 και τυπική απόκλιση 1,023). Οι επόμενοι σημαντικοί παράγοντες θεωρούνται από τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα η απόσταση του σχολείου από το σπίτι του γονέα/παππούδων (μ.ο. 3,34 και τυπική απόκλιση 1,272), η φοίτηση στο ίδιο σχολείο του προηγούμενου παιδιού καθώς και η λειτουργία ολόημερου τμήματος.

Πίνακας 1: Αποτελέσματα πρακτικών διαστάσεων γονεϊκής επιλογής σχολείου

Ανεξάρτητα από την πραγματική επιλογή σχολείου που έχετε κάνει, πόσο σημαντικοί θεωρείτε ότι είναι οι παρακάτω παράγοντες:	Mean	Std. Deviation	Median
η απόσταση από το σπίτι γονέα / παππούδων	3,34	1,272	3,00
η απόσταση από την εργασία του γονέα	2,90	1,403	3,00
η λειτουργία Ολόημερου Τμήματος	3,20	1,294	3,00
οι κτιριακές εγκαταστάσεις και ο τεχνολογικός εξοπλισμός	3,88	1,023	4,00
η φοίτηση στο ίδιο σχολείο προηγούμενου παιδιού	3,26	1,509	4,00
η φοίτηση φίλων και συγγενών του παιδιού	2,74	1,291	3,00
η γνωριμία σας με τον διευθυντή και το εκπαιδευτικό προσωπικό	2,62	1,413	2,00
η οικονομική δυνατότητα της οικογένειάς σας	2,88	1,452	3,00

Στην 3^η ενότητα ανιχνεύονται οι αντιλήψεις του δείγματος αναφορικά με τους ακαδημαϊκούς παράγοντες που θεωρούνται σημαντικοί και θα έπρεπε να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη στην περίπτωση που οι γονείς θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν ελεύθερα το σχολείο φοίτησης των παιδιών τους. Τέθηκαν προς αξιολόγηση αρκετές σχετικές μεταβλητές όπως: η καλή φήμη του σχολείου, η φοίτηση μαθητών με υψηλά ακαδημαϊκά προσόντα, κ.α. Στον Πίνακα 2 συγκεντρώσαμε τα αποτελέσματα της ενότητας των ακαδημαϊκών διαστάσεων. Συνεπώς, έχουμε τη δυνατότητα να πληροφορηθούμε για τους μέσους όρους και τις τυπικές αποκλίσεις των απόψεων σχετικά με το πόσο σημαντικοί είναι οι παράγοντες που αφορούν τα ακαδημαϊκά κριτήρια που οι γονείς επιλέγουν το σχολείο φοίτησης των παιδιών τους. Από τα αποτελέσματα εξάγουμε το συμπέρασμα, πως οι ερωτώμενοι θεωρούν πάρα πολύ σημαντικούς παράγοντες τις πρακτικές ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης και της κριτικής σκέψης των μαθητών (μ.ο. 4,26 και τυπική απόκλιση 0,944), καθώς επίσης και την άμεση επικοινωνία/ ενημέρωση από τους εκπαιδευτικούς (μ.ο. 4,20 και τυπική απόκλιση 0,926). Επίσης, οι συμμετέχοντες πιστεύουν πως εξίσου σημαντική είναι η φήμη/ ποιότητα του σχολείου, η φήμη των εκπαιδευτικών και η εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών πρακτικών και προγραμμάτων.

Πίνακας 2: Αποτελέσματα ακαδημαϊκών διαστάσεων της γονεϊκής επιλογής σχολείου

<i>Χωρίς να λαμβάνετε υπόψη σας την επιλογή σχολείου που έχετε κάνει, πόσο σημαντικοί θεωρείτε ότι είναι οι παρακάτω παράγοντες:</i>	Mean	Std. Deviation	Median
η φήμη/ποιότητα του σχολείου	4,14	0,990	4,00
η φήμη των εκπαιδευτικών	4,16	0,995	4,00
οι μαθητικές επιδόσεις/αποτελέσματα σε διαγωνισμούς	3,60	1,050	4,00
η φοίτηση μαθητών υψηλών ακαδημαϊκών επιδόσεων	3,50	1,199	4,00
η εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών πρακτικών και προγραμμάτων	4,06	0,913	4,00
οι πρακτικές ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης και της κριτικής σκέψης	4,26	0,944	4,50
η φοίτηση άλλης εθνικότητας μαθητών	2,78	1,298	3,00
η άμεση επικοινωνία και ενημέρωση από τους εκπαιδευτικούς	4,20	0,926	4,00

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε έλεγχος (δίπλευρος) προκειμένου να συμπεράνουμε αν οι παράγοντες «Ετήσιο οικογενειακό εισόδημα» και «Σπουδές» των ερωτηθέντων γονέων οι οποίοι λογίζονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές επηρεάζουν τις απαντήσεις τους σε επίπεδο σημαντικότητας 5% αναφορικά με τα κριτήρια επιλογής (την ποιότητα/καλή φήμη του σχολείου και την απόσταση του σχολείου από το σπίτι του γονέα/παππούδων) δημοτικού σχολείου φοίτησης.

Επειδή οι μεταβλητές που έχουμε στην προκειμένη περίπτωση είναι διατακτικές και το δείγμα μας σχετικά μικρό (N=50) δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε παραμετρική συσχέτιση. Δηλαδή, στη περίπτωσή μας δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη συσχέτιση Pearson για να εξάγουμε συμπεράσματα για τις παραπάνω υποθέσεις. Για το λόγο αυτό, θα χρησιμοποιήσουμε τη μέθοδο χ^2 , η οποία χρησιμοποιείται κυρίως για την ανάλυση πινάκων διασταύρωσης ή συνάφειας με βάση δύο διακριτές μεταβλητές. Για τους 2x2 πίνακες συνάφειας, η διαδικασία χ^2 υπολογίζει τον ακριβή έλεγχο του Fisher όταν ένα ή περισσότερα κελιά έχουν αναμενόμενη συχνότητα μικρότερη του 5. Επειδή το δείγμα μας ήταν μικρό, σε όλες τις μεταβλητές που ελέγχθηκαν, οι τιμές συγχωνεύθηκαν έτσι ώστε κάθε μεταβλητή να έχει δύο τιμές όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα 3:

Πίνακας 3: Αποτύπωση συγχώνευσης διατακτικών μεταβλητών

Μεταβλητή	Α' τιμή	Β' τιμή
Επίπεδο σπουδών	χαμηλό	υψηλό
Οικονομικό επίπεδο	χαμηλό εισόδημα	υψηλό εισόδημα
απόσταση από το σπίτι γονέα/παππούδων	διαφωνώ (Καθόλου, Λίγο)	συμφωνώ (Πάρα πολύ, Πολύ, Μέτρια)
καλή φήμη/ποιότητα σχολείου	διαφωνώ (Καθόλου, Λίγο)	συμφωνώ (Πάρα πολύ, Πολύ, Μέτρια)

Κάνοντας τον έλεγχο χ^2 για την πρώτη υπόθεση, παίρνουμε το αποτέλεσμα του Πίνακα 4. Σύμφωνα με τον ακριβή έλεγχο του Fisher το p-value ισούται με 0,377. Επειδή το p-value είναι μεγαλύτερο από το 0,05 δεν μπορούμε να απορρίψουμε τη μηδενική μας υπόθεση σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Συνεπώς, δεν μπορούμε να πούμε πως υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στις σπουδές των γονέων με την καλή ποιότητα / φήμη του σχολείου.

Πίνακας 4: Η συσχέτιση των σπουδών των γονέων και της καλής φήμης του σχολείου
Chi-SquareTests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	ExactSig. (2-sided)	ExactSig. (1-sided)
PearsonChi-Square	,926 ^a	1	,336		
ContinuityCorrection ^b	,231	1	,630		
LikelihoodRatio	,904	1	,342		
Fisher'sExactTest				,377	,310
Linear-by-Linear Association	,907	1	,341		
N of ValidCases	50				

- a. 2 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,00.
b. Computed only for a 2x2 table

Στη συνέχεια κάναμε τον έλεγχο χ^2 για τη δεύτερη υπόθεση και πήραμε το αποτέλεσμα του Πίνακα 5. Σύμφωνα με τον ακριβή έλεγχο του Fisher το p-value ισούται με 0,569. Επειδή, το p-value είναι μεγαλύτερο από το 0,05 δεν μπορούμε να απορρίψουμε τη μηδενική μας υπόθεση σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Συνεπώς, δεν μπορούμε να πούμε ότι το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα και η καλή ποιότητα / φήμη του σχολείου σχετίζονται σημαντικά.

Πίνακας 5: Η συσχέτιση οικογενειακού εισοδήματος και καλής φήμης του σχολείου
Chi-SquareTests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	ExactSig. (2-sided)	ExactSig. (1-sided)
PearsonChi-Square	1,389 ^a	1	,239		
ContinuityCorrection ^b	,347	1	,556		
LikelihoodRatio	2,367	1	,124		
Fisher'sExactTest				,569	,311
Linear-by-Linear Association	1,361	1	,243		
N of ValidCases	50				

- a. 2 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,00.
b. Computed only for a 2x2 table

Στον έλεγχο χ^2 για τη τρίτη υπόθεση πήραμε το αποτέλεσμα του Πίνακα 6. Σύμφωνα με τον ακριβή έλεγχο του Fisher, το p-value ισούται με 0,026. Επειδή, το p-value είναι μικρότερο από το 0,05, απορρίπτουμε τη μηδενική μας υπόθεση σε επίπεδο σημαντικότητας 5% και καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, οι σπουδές των γονέων με την απόσταση του σχολείου από το σπίτι του γονέα/παππούδων σχετίζονται σημαντικά.

Πίνακας 6: Η συσχέτιση των σπουδών γονέων και απόστασης του σχολείου από το σπίτι του γονέα/παππούδων
Chi-SquareTests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	ExactSig. (2-sided)	ExactSig. (1-sided)
PearsonChi-Square	5,357 ^a	1	,021		
ContinuityCorrection ^b	3,972	1	,046		
LikelihoodRatio	5,911	1	,015		
Fisher'sExactTest				,026	,020
Linear-by-Linear Association	5,250	1	,022		
N of ValidCases	50				

- a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,60.
b. Computed only for a 2x2 table

Τέλος, πραγματοποιήσαμε τον έλεγχο χ^2 και για τη τέταρτη υπόθεση και πήραμε το αποτέλεσμα του Πίνακα 7. Σύμφωνα με τον ακριβή έλεγχο του Fisher, το p-value ισούται με 0,436. Επειδή, το p-value είναι μεγαλύτερο από το 0,05, δεν μπορούμε να απορρίψουμε τη μηδενική μας υπόθεση σε επίπεδο σημαντικότητας 5%. Έτσι, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα των γονέων με την απόσταση του σχολείου από το σπίτι του γονέα/παππούδων δεν σχετίζονται σημαντικά.

Πίνακας 7: Η συσχέτιση οικογενειακού εισοδήματος και απόστασης του σχολείου από το σπίτι του γονέα/παππούδων

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,893 ^a	1	,345		
Continuity Correction ^b	,304	1	,581		
Likelihood Ratio	,848	1	,357		
Fisher's Exact Test				,436	,283
Linear-by-Linear Association	,875	1	,350		
N of Valid Cases	50				

- a. 1 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,80.
 b. Computed only for a 2x2 table

Συμπεράσματα

Στις μέρες μας το σχολείο, εκτός από κοινωνικοποιητικός φορέας, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην κοινωνική κινητικότητα και την άνοδο του οικονομικού επιπέδου συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη βελτίωση του επιπέδου ζωής και γενικότερα στην ευζωία. Πλέον οι περισσότεροι γονείς έρχονται αντιμέτωποι με ένα τεράστιο δίλημμα τη στιγμή που τα παιδιά τους ξεκινούν τη φοίτηση στο σχολείο. Καλούνται να επιλέξουν για την φοίτηση του παιδιού τους ένα σχολείο «καλύτερο» από αυτό της γειτονιάς με σκοπό να του προσφέρουν τις κατάλληλες βάσεις για το μέλλον του (Θεριανός & Φωτόπουλος, 2011). Η επιλογή, όπως έδειξε και η ανασκόπηση, βασίζεται σε μια ποικιλία κοινωνικοοικονομικών παραγόντων (Bosetti, 2004). Επίσης η κουλτούρα ή το επίπεδο σπουδών των γονέων επιδρούν στην τελική τους απόφαση.

Σκοπός της έρευνας, ήταν να εξετάσουμε τους παράγοντες που επιδρούν στην απόφαση των γονέων για την επιλογή του σχολείου και κατά πόσο οι παράγοντες «Ετήσιο οικογενειακό εισόδημα» και «Επίπεδο Σπουδών» επηρεάζουν τα κριτήρια επιλογής δημοτικού σχολείου για τη φοίτηση του παιδιού.

Η πλειοψηφία των γονέων διαθέτει σπουδές υψηλού θα λέγαμε επιπέδου (60% απόφοιτοι ΑΕΙ, κάτοχοι μεταπτυχιακού), ενώ 25 ερωτώμενοι είναι δημόσιοι υπάλληλοι (50%) και ανήκουν στην μικρομεσαία οικονομικά τάξη (80%). Αυτός είναι πιθανότατα και ο λόγος που το μεγαλύτερο μέρος (92%) των παιδιών του δείγματος, όπως φαίνεται και από την έρευνα του ΟΟΣΑ, φοιτά σε δημόσιο σχολείο (Musset, 2012).

Παρατηρήσαμε επίσης πως οι πλειοψηφία των ατόμων που συμμετείχαν στην έρευνα, ως βασικότερα κριτήρια επιλογής είχαν την κοντινή απόσταση της σχολικής μονάδας από το σπίτι του γονέα/παππούδων (22%), την καλή φήμη/ποιότητα του σχολείου (18%) ενώ ένα ποσοστό 14% ακολούθησε αποκλειστικά τη νομοθεσία. Τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνεται ότι συμφωνούν με τα ερευνητικά δεδομένα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης (Borghans et al., 2015; Bosetti, 2004; Burgess et al., 2009;) και οι γονείς στο σύγχρονο οικονομικό συγκείμενο ενδιαφέρονται πρωτίστως για την επίλυση πρακτικών ζητημάτων όπως είναι η μετακίνηση των παιδιών τους προς το σχολείο και η φροντίδα τους μετά το πέρας των μαθημάτων από συγγενικά πρόσωπα. Η καλή φήμη του σχολείου όμως εξακολουθεί να ενδιαφέρει σημαντικά τους γονείς (Chan & Yeung, 2019; RohdeL. et al., 2019). Όπως παρατηρείται από τα αποτελέσματα, οι παράγοντες επιλογής φαίνεται ότι είναι ένα

σύμπλεγμα αλληλεπικαλυπτόμενων κριτηρίων. Με άλλα λόγια οι γονείς θα επιθυμούσαν και ένα «καλό» σχολείο το οποίο όμως να βρίσκεται κοντά στην κατοικία τους (Chan & Yeung, 2019). Το ποσοστό των γονέων που ακολούθησε αποκλειστικά τη νομοθεσία δε θεωρείται αμελητέο. Ωστόσο δεν μπορεί να διαπιστωθεί αν οι γονείς αυτοί θα προχωρούσαν σε μια διαφορετική επιλογή σχολείου αν είχαν τη δυνατότητα να δράσουν εκτός της νομοθεσίας.

Όπως αποτυπώθηκε στην έρευνα, οι γονείς κάνουν την τελική επιλογή του σχολείου φοίτησης με κριτήρια περισσότερο πρακτικά (απόσταση σχολείου-σπιτιού), ενώ στην περίπτωση που είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν ελεύθερα το σχολείο φοίτησης των παιδιών τους, η επιλογή θα είχε σχέση πρωτίστως με ακαδημαϊκά κριτήρια (καλή φήμη εκπαιδευτικών και σχολείου). Περισσότερο από το 80% των γονέων θα επέλεγαν το σχολείο με βάση την καλή του φήμη, τις πρακτικές ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης και της κριτικής σκέψης αλλά και τη φήμη των εκπαιδευτικών (Borghans et al., 2015; Burgess et al., 2009; RohdeL. et al., 2019). Επίσης μεγάλη σημασία θα απέδιδαν στις υλικοτεχνικές προδιαγραφές του καθώς η φοίτηση σε ευχάριστο και άρτια εξοπλισμένο περιβάλλον ενισχύει τις προσπάθειες μάθησης.

Από τους ελέγχους συσχέτισης που πραγματοποιήθηκαν φαίνεται ότι το επίπεδο σπουδών των γονέων συνδέεται με την απόσταση της σχολικής μονάδας ως κριτήριο επιλογής. Πιο συγκεκριμένα διαπιστώνεται ότι οι γονείς που έχουν χαμηλό επίπεδο σπουδών (Γυμνασίου και Λυκείου) προτιμούν το σχολείο φοίτησης να είναι σε κοντινή απόσταση, σε αντίθεση με τους γονείς που έχουν υψηλό επίπεδο σπουδών και φαίνεται ότι η απόσταση δεν τους επηρεάζει αρκετά. Τα αποτελέσματά μας ταυτίζονται με τα αποτελέσματα των ερευνών της ανασκόπησης (Borghans et al., 2015; Chan & Yeung, 2019; RohdeL. et al., 2019) που έδειξαν ότι οι γονείς υψηλού μορφωτικού επιπέδου είναι διατεθειμένοι να διανύσουν καθημερινά μεγαλύτερη απόσταση ώστε το παιδί τους να φοιτήσει σε ένα «καλό» σχολείο σύμφωνα με τα κριτήρια που έχουν θέσει. Αντίθετα, το Ετήσιο Οικογενειακό Εισόδημα δε φαίνεται να επηρεάζει τους γονείς ώστε να αποφασίσουν σχολική μονάδα ανάλογα με την απόσταση, διαπίστωση που έρχεται σε αντίθεση με τα αποτελέσματα των ερευνών (Bosetti, 2004; Burgess et al., 2009). Φαίνεται ότι οι γονείς, ακόμη και αυτοί που ανήκουν στα χαμηλά οικονομικά στρώματα, είναι διατεθειμένοι να δαπανήσουν αρκετά χρήματα για την εκπαίδευση των παιδιών τους.

Τέλος, αυτό που συμπεραίνουμε είναι πως, ανεξαρτήτως ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος και επιπέδου σπουδών, οι γονείς προσέχουν ιδιαίτερα τη καλή φήμη και την ποιότητα της σχολικής μονάδας που θα φοιτήσουν τα παιδιά τους. Τα αποτελέσματά μας διαφέρουν από αυτά των ερευνών της ανασκόπησης, στις οποίες η καλή φήμη του σχολείου φαίνεται να απασχολεί κυρίως τα ανώτερα οικονομικά στρώματα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο (Burgess et al., 2009; Chan & Yeung, 2019; Θεριανός & Φωτόπουλος, 2011).

Η ελληνική οικογένεια φαίνεται ότι αποδίδει ακόμη και σήμερα ιδιαίτερη σημασία στην εκπαίδευση. Η «καλή» μόρφωση αποτελεί παράγοντα κοινωνικής κινητικότητας και ανόδου για τα χαμηλά οικονομικοκοινωνικά στρώματα, ενώ στα μεσαία και υψηλά διασφαλίζει τη διατήρηση της ήδη υπάρχουσας θέσης. Οι γονείς, ανεξάρτητα οικονομικής κατάστασης και μορφωτικού επιπέδου, είτε επιλέγοντας ένα δημόσιο δημοφιλές σχολείο είτε δαπανώντας χρήματα εξακολουθούν να επενδύουν στην εκπαίδευση.

Αναφορές

Ball, St. & Youdell, D. (2008). *Η κρυφή ιδιωτικοποίηση στη δημόσια εκπαίδευση* (μτφρ. Β. Παππή – επιμ. Γ. Γρόλλιος). Αθήνα: ΙΠΕΜ – ΔΟΕ

Borghans, L., Golsteyn, B. H., & Zölitz, U. (2015). Parental preferences for primary school characteristics. *The BE Journal of Economic Analysis & Policy*, 15(1), 85-117.

Bosetti, L. (2004). Determinants of school choice: Understanding how parents choose elementary schools in Alberta. *Journal of Education Policy*, 19(4), 387-405.

Burgess, S., Greaves, E., Vignoles, A., & Wilson, D. (2015). What parents want: School preferences and school choice. *The Economic Journal*, 125(587), 1262 -1289.

Chan, C. K. Y., & Yeung, N. C. J. (2019). Rethinking the “Tiger Parent” Stereotypes: Parents’ Choice of Primary School for Their Kindergarten Children in Hong Kong. *Journal of School Choice*, 1-24.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research methods in education (6th edition)*. London: Routledge

Jacott, L., & Maldonado Rico A. (2006). The Centros Concertados in Spain, parental demand and implications for equity. *European Journal of Education*, 41(1), 97-111.

Marshall, D. T. (2017). Equity and access in charter schools: Identifying issues and solutions. *Education policy analysis archives*, 25, 83.

Musset, P. (2012). School Choice and Equity: Current Policies in OECD Countries and a Literature Review. OECD Education Working Papers, No. 66. *OECD Publishing (NJ1)*.

Rohde, L. A., Campani, F., Oliveira, J. R. G., Rohde, C. W., Rocha, T., & Ramal, A. (2019). Parental reasons for school choice in elementary school: A systematic review. *Journal of School Choice*, 13(3), 287-304.

Schoenig, J. (2013). Parental choice, Catholic schools, and educational pluralism at the dawn of a new era in K-12 education reform. *Notre Dame JL Ethics & Pub. Pol’y*, 27, 513.

Θεριανός, Κ. & Φωτόπουλος, Ν. (2011). Επιλογή σχολείου και στρατηγικές κοινωνικών τάξεων. Θεωρητική προσέγγιση και εμπειρική διερεύνηση. Στο *Ελληνική Κοινωνία 1975-2010. Μετασχηματισμοί, Ανακατατάξεις, Προκλήσεις*. Πρακτικά τρίτου τακτικού συνεδρίου ελληνικής κοινωνιολογικής εταιρείας. Αθήνα: Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

Τσακίρη, Δ. (2018). *Η θέσμιση της αξιολόγησης των μαθητών και το φαντασιακό στοιχείο*. Αθήνα: Μεταίχμιο